

«فرهیختگان» آمار تولید ۷ماهه را بررسی کرد

رشد ۳۵ درصدی تولید خودرو در مهرماه

صفحه ۸ را بخوانید

روزنامه خبری، تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای نخبگان، نگاه جوانان

۱۶ صفحه
۳۰۰۰ تومان

شماره مسلسل ۴۴۷۷
دوشنبه ۳۰ آبان ۱۴۰۱
۲۶ ربيع الثانی ۱۴۴۴
۲۱ نوامبر ۲۰۲۲
شماره ۳۷۳۹

www.Fdn.ir | Mon | 21 Nov 2022 | vol.14 | No. 3739 | 16 Pages

سوال خبرنگار ایرانی از سرمربی انگلیس:

چرا در افغانستان
زنان و کودکان را می کشید

ما همه با هم هستیم

بیشتر از برد و باخت در فوتبال بازنمایی هویت ملی در بزرگ‌ترین آوردگاه جهانی آن
مهم است، هر تریبونی که به این وحدت ملی آسیب بزند در تاریخ ایران منفور خواهد بود

۶، ۱۲، ۱۳، ۱۶

دکتر ولایتی در یادداشتی پیرامون مناقشه قره‌باغ نوشت

من هم
یک آذری هستم

«۱۵، ۱۶»

معاون توسعه و مدیریت منابع دانشگاه آزاد خبر داد

افزایش حقوق کارکنان و اعضای
هیات علمی دانشگاه آزاد

«۳»

روایت میدانی صادق امامی، خبرنگار «فرهیختگان» از وضعیت این روزهای سنجندج، بوکان و مهاباد

پیشمرگ‌های مسلمان کرد
علیه تجزیه‌طلبان

«۷، ۲۱»

« گزارش

بررسی ۵ مورد از تازه‌های اخبار آلودگی هوا

ناسالم برای همه گروه‌ها

آلودگی هوا حادث می‌شود و حداقل ۱۷۶ هزار میلیارد ریال عایدی اقتصادی ناشی از کاهش آلودگی هوا خواهد بود. به گفته کارشناسان این اقدامات و هزینه‌ها را نباید تنها به چشم یک صرفه‌جویی نگریست؛ چراکه در کشورهای توسعه‌یافته به این هزینه‌ها به چشم یک سرمایه‌گذاری بلندمدت نگاه می‌شود.

نگاهی به خروجی قانون هوای پاک
پس از ۵ سال

شاید منطقی‌ترین نوع مواجهه با معضل آلودگی هوا در قدم اول این باشد که درجه اهمیت آن را در حوزه‌های سیاستگذاری کلان، اسناد بالادستی و قانون جست‌وجو کنیم. در این خصوص نمی‌توان گفت معضلی به بزرگی آلودگی هوا توسط سیاستگذاران و قانونگذار امری مغفول بوده؛ چرا که قانونگذار هرچند دیر اما به وظیفه خود در این باره عمل کرده است. قانون هوای پاک با عنوان لایحه اصلاح قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا مصوب ۱۳۹۶ در دوره دهم مجلس شورای اسلامی تصویب شد و مورد تایید شورای محترم نگهبان قرار گرفت. این قانون در اجرای اصل یکصد و بیست‌وسوم (۱۲۳) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مورخ ۵/۱۸/۱۳۹۶ به رئیس‌جمهوری وقت کشور و سازمان حفاظت محیط‌زیست جهت اجرا ابلاغ شد. قانون هوای پاک در ۳۴ ماده وظایفی را به سازمان حفاظت محیط‌زیست محول کرد که لازم است با همکاری دیگر دستگاه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای ذی‌ربط اجرایی شوند؛ وظایفی که این سازمان مکلف بود با انجام آنها در همکاری با وزارت کشور و تصویب هیات‌وزیران، نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»، «کشور» و «صنعت، معدن و تجارت» و «وزارت راه‌وشهرسازی»، «سازمان ملی استاندارد ایران» و دیگر دستگاه‌ها و نهادهای طبق تبصره ماده ۴ این قانون طی مدت اجرای قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، حدود مجاز انتشار آلاینده‌ها را به استاندارد روز دنیا ارتقا دهد. اما حال دقیقاً پس از گذشت پنج‌سال می‌توان به‌وضوح مشاهده کرد که نه تنها نتیجه‌ای به‌دست نیامده، بلکه مطلقاً به هیچ‌یک از بندهای آن به‌درستی عمل نشده و نهادهای ناظر نیز در این خصوص پیگیر نبوده و ضمانت اجرای‌های پیش‌بینی‌شده در قانون را اعمال نکرده‌اند. تا آنجا که سمیه رفیعی، ریاست فراکسیون محیط‌زیست مجلس یازدهم، در این خصوص گفت: «آلودگی هوای تهران و دیگر کلانشهرها درنتیجه بی‌مسئولیتی متولیان قانون هوای پاک است.»

کشور و ضررهای ناشی از آن بر همگان روشن است. یکی از کارشناسان حتی به نکته جالب‌تری اشاره کرد، اینکه یک نفر به هر دلیلی فوت‌شده و دومه است شرایط کشور متاثر از فوت وی ملتهب است، حال در نظر بگیرید که ۴۰ هزار تن از هموطنان‌مان از آلودگی هوا در طول هرسال فوت می‌شوند اما هیچ کس توجهی به این‌فاجعه ندارد، چرا؟ چون رسانه‌ها به‌درستی به ایفای نقش خود در پیگیری این مطالبه از مسئولان نمی‌پردازند.

۴ ۱۵ راهکار کم‌هزینه و زودبازده
در مقابله با آلودگی هوا

به‌تازگی دفتر مطالعات زیربنایی مرکز پژوهش‌های مجلس طی گزارشی به بررسی شماری از راه‌حل‌های زودبازده برای کاهش آلودگی هوا پرداخته است؛ مشکلی که نه‌تنها سلامت مردم را به‌خطر می‌اندازد، بلکه هزینه‌های زیادی را به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم بر حوزه سلامت و سایر حوزه‌های اقتصادی تحمیل می‌کند. در این گزارش به نقل از وزارت بهداشت آمارهای مهمی درخصوص آلودگی هوا منتشر شده است؛ ۱. آلودگی هوا سالانه حدود ۲۷۵۱ نفر در شهر تهران قربانی می‌گیرد، ۲. میزان مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا در کل کشور به سالانه ۱۱۱۵۹ نفر می‌رسد و تقریباً آمار قربانیان آلودگی هوا با آمار تلفات جاده‌ای برابری می‌کند، ۳. خسارت آلودگی هوا بر سلامتی شهروندان تهران حدود ۲.۳ میلیارد دلار تخمین زده شده است که این میزان برای کل کشور به هفت‌میلیارد دلار می‌رسد. طبق این گزارش با احتساب تاثیر پدیده ریزگردها، بیش از نیمی از جمعیت کل کشور در معرض آلودگی قرار دارند و غلظت بعضی از آلاینده‌های هوا از استانداردهای ملی هشدار عبور کرده‌اند. پژوهشگران اما دلیل اصلی عدم اجرای راهکارهای پیشین مبارزه با آلودگی هوا را نبود بودجه کافی و تخصیص منابع اعتباری ارزیابی کرده‌اند. به اعتقاد آنها راهکارهای دائمی کاهش آلودگی هوا پرهزینه و بلندمدت هستند، راهکارهایی ازجمله نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، توسعه وسایل نقلیه برقی، بهبود رانندمان نیروگاه‌ها، اصلاح کیفیت سوخت ... نیازمند صرف بودجه و زمان زیادی هستند.، بنابراین راهکارهایی موقتی به‌عنوان جایگزین راهکارهای اصلی معرفی شده‌اند که در عین تاثیر برابر در کاهش آلودگی هوا، از هزینه اجرای بسیار کمتری برخوردار هستند. ۱۵ راهکار کم‌هزینه و زودبازده که با اجرای آنها در پایتخت حداقل ۲۷.۸ درصد از انتشار آلاینده‌های گازی و ۱۹.۶ درصد از انتشار آلاینده ذرات معلق کاهش پیدا خواهد کرد. پژوهشگران معتقدند به‌وسیله اجرای این طرح با کمتر از یک‌سوم هزینه راهکارهای اصلی، بین دو تا سه‌برابر کاهش

دیابتی و افراد چاق مستعدترین گروه‌ها برای ابتلا به بیماری‌های مرتبط با آلودگی هوا هستند. ضمن اینکه تمامی ضررهای جانی و جسمانی ناشی از آلودگی هوا را نمی‌توان موردمحاسبه قرار داد؛ چرا که آلودگی بی‌واسطه بر وضعیت جسمانی تمامی موجودات زنده اثرگذاری مستقیم دارد و زمانی که گستره یک بحران و پیامدهایش به این اندازه است، هیچ معیار و دستگاه سنجشی نمی‌تواند ضررهای ناشی از آن را حصر به اعداد و آمارها کند و روی کاغذ بیاورد. زمانی که صحبت از تدابیر و اقدام‌های مقابله‌ای با بحران آلودگی هوا می‌شود اما این آمارها یک‌باره اهمیت دوچندان می‌یابند. به‌عنوان مثال یکی از جریان‌هایی که خود مرتبط با سازمان حفاظت محیط‌زیست است و مامور به مقابله با معضل آلودگی مدت‌هاست، تاکید می‌کند که سهم پایتخت به‌عنوان یکی از آلوده‌ترین شهرهای جهان از بودجه سال قبل مقابله با آلودگی هوا در کشور، تنها ۹۰ میلیون تومان بوده است. همین موضوع باعث‌شده شماری از مسئولان مرتبط با سازمان حفاظت محیط‌زیست دست‌وپنجه نرم کردن هفت کلانشهر کشور با بحران کمبود منابع تخصیصی به آلودگی هوا و همچنین بلاتکلیفی مساله آلودگی هوا در حوزه سیاستگذاری را علت اصلی تداوم این مشکل استراتژیک بدانند.

۳ مرگ بیش از ۴۰ هزار ایرانی در سال
بر اثر آلودگی هوا

گفتیم که آمارهای ارائه‌شده درخصوص مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا متعدد است اما اخیراً به گفته رئیس مرکز تحقیقات آلودگی هوای دانشگاه علوم پزشکی تهران سالانه در ایران حدود ۴۰ هزار نفر به‌دلیل مواجهه با آلودگی هوا دچار مرگ زودرس می‌شوند. همچنین براساس یافته‌ها و مطالعات صورت گرفته در مرکز تحقیقات آلودگی هوا دانشگاه علوم پزشکی تهران، میانگین سالانه غلظت مهم‌ترین آلاینده هوا (PM۲٫۵) در کشور تقریباً سه‌برابر مقادیر استاندارد و شش‌برابر حدود رهنمود جدید سازمان جهانی بهداشت است که در تابستان ۲۰۲۱ منتشر شده است. البته این آماری است که مورد تایید مراجع سنجش و ارزیابی رسمی قرار گرفته و در رسانه‌ها موردتوجه واقع شده است. بسیاری از کارشناسان این حوزه در گفت‌وگو با ما تاکید داشتند که این رقم احتمالاً بیش از اینهاست، ضمن اینکه کارکرد چنین ارقامی تنها این است که ابعاد بحران بیش از این مغفول واقع نشود و مسئولان امر با دیدن این آمارها ضمن قرار گرفتن در جایگاه پاسخگویی، زودتر فکر و اقدامی به‌حال ابربحران آلودگی هوا کنند وگرنه واقعیت آلودگی، سختی تنفس در هوای این روزهای شهرهای بزرگ

آماری وضعیت چندان مساعدی ندارد که به آن خواهیم پرداخت. آنچه فعلاً حائز اهمیت است، عبارت است از واقعی و عینی بودن معضل آلودگی هوا که مثل هرسال از اواسط فصل پاییز شکلی حاد به خود می‌گیرد و تنفس- این عادت همیشگی ناآگاهانه و بدیهی- را برای شهروندان به امری دشوار بدل می‌سازد، به همین سبب به بررسی پنج مورد از تازه‌ها و آخرین خبرهای مهم خواهیم پرداخت که از آلودگی هوا در رسانه‌ها بازتاب داده شده‌اند.

۱ افزایش ۴۰ درصدی آمار مرگ‌ومیر
ناشی از آلودگی هوا در پایتخت

آلودگی هوا این معضل همیشگی فصول سرد کشور بیش از همه در شهرهای بزرگ به‌خصوص پایتخت و هفت کلانشهر کشور شامل اصفهان، اهواز، تبریز، تهران، شیراز، کرج و مشهد بی‌واسطه قابل لمس است. به‌طوری‌که تهران در هیچ سالی از پنج‌سال اخیر، مجموعاً به‌اندازه یک‌ماه یعنی ۳۰ روز هوای پاک نداشته است. به ادعای وزارت بهداشت هزینه‌های مرگ ناشی از آلودگی هوا در کشور بالغ‌بر هفت‌میلیارد دلار برآورد شده و آلودگی هوا عامل جان باختن حدود ۲۰ هزار ایرانی در سال است. « عددی که پیش‌تر به ادعای معاون فنی مرکز سلامت و محیط کار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در اردیبهشت امسال سالانه ۴۴۰۰ تن اعلام شده بود. گفتنی است این عدد با توجه به روش‌های سنجش متفاوت و مراجع و منابع مختلف متغیر است اما شکی نیست در قیاس با استاندارد جهانی وضعیت بسیار نامطلوبی داریم که در ادامه به آن اشاره خواهیم کرد. داریوش گل‌علیزاده، سرپرست مرکز ملی هوا و تغییر اقلیم سازمان حفاظت محیط‌زیست در این باره می‌گوید: «در ۲۷ کلانشهر کشور با جمعیت حدود ۳۵ میلیون، در سال ۱۴۰۰ مرگ‌های منتسب به آلودگی هوا بزرگسالان نزدیک به ۲۱ هزار نفر در سال برآورد شده است.» نکته اینکه در سال ۱۳۹۹ سهم تهران از آمار مذکور ۲۷۵۱ تن اعلام شده بود اما این عدد در سال ۱۴۰۰ به ۶۴۰۰ مرگ رسیده و افزایشی ۴۰ درصدی را تنها در یک‌سال تجربه کرده است.

۲ بودجه ۹۰ میلیون تومانی پایتخت
برای مقابله با آلودگی هوا

به گفته رئیس گروه سلامت و تغییر اقلیم وزارت بهداشت اما تنفس هوای آلوده در طولانی مدت می‌تواند مشکلات جدی‌تری ایجاد کند و براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، تخمین زده می‌شود که آلودگی هوا سالانه عامل مرگ زودرس هفت‌میلیون نفر در دنیا باشد. کودکان، سالمندان، زنان باردار، بیماران قلبی، روی، تنفسی،

امروزه با ظهور پدیده جهانی شدن و گسترش شهرنشینی، کلانشهرها در کشورهای درحال توسعه مقابله با آلودگی هوا را در ردیف مهم‌ترین و شدیدترین معضل‌های خود می‌بینند. این معضل مهم علاوه بر ایراد ضررهای مالی بسیار، همواره نقشی انکارناشدنی در فوت شمار زیادی از هموطنان‌مان داشته است. به اذعان فعالان و مسئولان حوزه محیط‌زیست، متأسفانه آمارهای مرگ‌ومیر ناشی از آلودگی هوا در کشور به شدت نگران کننده است که در ادامه به آن خواهیم پرداخت. پیش از رفتن سراغ آمارها و اظهارنظرهای مختلف در این حوزه نیاز است در مفهوم آلودگی هوا بازتعریفی داشته باشیم. سازمان بهداشت جهانی در تعریف آلودگی گفته است: «آلودگی هوا عبارت است از آلودگی محیط داخلی یا خارجی توسط هر عامل شیمیایی، فیزیکی یا بیولوژیکی که ویژگی‌های طبیعی جو را تغییر می‌دهد. وسایل گرمایشی و احتراقی خانگی، وسایل نقلیه موتوری، تاسیسات صنعتی و آتش‌سوزی جنگل‌ها منابع رایج آلودگی هوا هستند.» در کشور ما نیز مراکز و ایستگاه‌های سنجشی در سرتاسر نقاط شهرها مشغول به فعالیت هستند تا ضمن سنجش و پایش وضعیت آلودگی و غلظت آلاینده‌های موجود در هوا هرگاه شاخص PM۲٫۵ از ۱۰۰ عبور کرد میزان آلودگی از شرایط قابل قبول به وضعیت ناسالم برای گروه‌های حساس تغییر کرد، زنگ هشدار را برای شهروندان و دستگاه‌های مسئول به صدا درآورند.

۵ معضل آلودگی هوا

تنها مختص فصول سرد نیست

شرایط فوق البته نه تنها دیگر به‌عنوان هشدار تلقی نمی‌شود، بلکه تا به وضعیت خطرناک نرسیم، در رسانه‌ها و افکار عمومی نشانی از دغدغه‌مندی‌های مربوط به معضل آلودگی هوا دیده نمی‌شود. در سال‌های اخیر مشاهده کرده‌اید، بسیاری از مسئولان امر هنگامی که مورد پرسش، بازخواست و مواخذه قرار می‌گیرند که چرا وضعیت هوای شهرهای بزرگ بدین گونه است که مردم در نقاط مرکزی شهر، فاصله ۲۰۰ متری از خودشان را هم به‌سختی می‌بینند؟ پاسخ می‌دهند که موضوع ساده است، وارد فصل سرما شده‌ایم، پدیده وارونگی هوا رخ داده و تهران هم که به سبب جغرافیای خاص خود در میان کوه‌ها احاطه شده و فضایی برای تنفس ندارد. پس نتیجه می‌گیریم که باید صبر کنیم تا فصل سرما تمام شود و باد بهاری شروع به وزیدن کند و آلاینده‌ها را با خود ببرد. البته باید یادآور شد شرایط مطلوبی که این اشخاص از آن صحبت می‌کنند به لحاظ